

30.10.2025

Perustuslakivaliokunta
pev@eduskunta.fi

Asia: HE 133/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtakunnallisesta osaamistietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Tietosuojavaltuutetun lausunto

Tietosuojavaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Henkilötietojen käsittely osaamistietovarannossa ja siihen liittyvässä palvelussa

Esityksessä esitetään säädettäväksi laki valtakunnallisesta osaamistietovarannosta. Esitetyllä lailla on vaikutusta luonnollisten henkilöiden perustuslain (731/1999) 10 §:ssä takaamaan yksityiselämän suojaan, koska siinä esitetään perustettavaksi uusi valtakunnallinen tietovaranto. Tietovaranto on osa digitaalista Osaamispolku -palvelua, jonka tarkoitus on tukea henkilöiden hakeutumista koulutukseen ja työelämään sekä oman osaamisen ylläpidossa ja koulutus- ja uratietojen hyödyntämisessä. Lisäksi tietovaranto tukee opetuksen-, koulutuksen, ohjauksen ja osaamisen tilannekuvan ylläpitämisessä ja ennakoinnissa.

Henkilö päättää esitetyn 3 §:n mukaan itse, mitkä tiedot hän haluaa tallettaa itsestään osaamistietovarantoon päättäessään käyttää palvelua, mutta tietojen tulee liittyä henkilön koulutus- ja työhistoriaan, osaamisiin sekä koulutusta, työuraa ja osaamista koskeviin suunnitelmiin ja tavoitteisiin. Esitetty 3 § myös täsmentää, mitä yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa määriteltyjä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ja salassa pidettäviä tietoja osaamistietovarantoon on mahdollista tallettaa, vaikka sellaisten tietojen tallettaminen on pääasiassa kielletty. Opetushallituksen on etukäteen tiedotettava henkilölle näistä rajoituksista, vaikutuksesta henkilötietojen suojaan ja tietojen hallinnointimahdollisuuksista, mitä pidän tarpeellisena suojatoimena henkilötietojen käsittelyssä tietovarannossa.

Henkilötietojen käsittelyn perusteeksi on arvioitu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta eli yleinen etu ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyn osalta yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohta. Suojatoimien osalta on viitattu tietosuojalain 6 §:n 2 momenttiin. Pidän valintaa perusteltuna ottaen huomioon, että lakiesityksessä esitetään myös muita suojatoimia.

Osaamispolku -palvelussa hyödynnetään automaattista käsittelyä henkilölle sopivien koulutus- ja työmahdollisuuksien ehdottamiseksi. Esitetyn säännöksen on arvioitu perustuvan yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan 2 kohdan b alakohtaan. Henkilö voi kuitenkin esitetyn 5 §:n mukaan itse valita, haluaako hän käyttää sellaista käsittelyä. Pidän tätä hyvänä ratkaisuna henkilön oikeuksien ja vapauksien ja oikeutettujen etujen suojaamiseksi. Opetushallitukselle esitetään myös velvollisuutta automaattisesta käsittelystä ilmoittamisesta. Erikseen ei ole ehdotettu säädettäväksi 22 artiklan 4 kohdan perusteella suojatoimista niiltä osin, kun kyse on esitetyn 3 §:n sallimissa rajoissa erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tiedoista. Esityksen perusteluissa todetaan, että tällaista käsittelyä pyritään kuitenkin rajoittamaan teknisillä ratkaisuilla.

Esitetyn 7 §:ssä säädetyin edellytyksin osaamistietovarannossa käsiteltäviä henkilötietoja voidaan käyttää tekoälyä hyödyntävien palvelujen toiminnallisuuksien kehittämisessä palvelun piirissä, jos se on tarpeellista. Esitetyn perusteella tämä näyttää koskevan myös niiden rekisteröityjen henkilötietoja, jotka eivät ole nimenomaan valinneet esitetyn 5 §:n perusteella käyttää automaattista käsittelyä palvelussa. Henkilötietojen käsittelyn on arvioitu perustuvan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan. Rekisteröidyillä on esitetyn 7 §:n perusteella kuitenkin oikeus vastustaa tällaista käsittelyä, minkä katson tarpeelliseksi suojatoimeksi, koska kyse on henkilön vapaaehtoisesti käyttöön ottamasta palvelusta, eikä yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklassa säädetty vastustamisoikeus ole ehdoton.

Esityksen 4 §:n mukaan henkilö voi itse poistaa osaamistietovarantoon tallentamansa tiedot, elleivät yhteisrekisterinpitäjinä toimivat Opetushallitus sekä Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus ole katsoneet tarpeelliseksi määrittää henkilötiedoille tiedonhallintalain perusteella tarpeelliseksi katsomiaan säilytysaikoja. Jos rekisteröity ei ole poistanut tietojaan, eikä säilytysaika ole katsottu tarpeelliseksi määritellä, henkilötietoja voitaisiin säilyttää tietovarannossa esitetyn 4 §:n mukaan henkilön elinajan. Käsiteltävät tiedot voivat olla myös salassa pidettävistä ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tärkeää on huomioida, että yleisen tietosuoja-asetuksen johdantokappaleen 39 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyn tulisi rajoittua siihen, mikä on välttämätöntä niiden käsittelyn tarkoituksen kannalta. Tämä edellyttää erityisesti sitä, että varmistetaan, että henkilötietojen säilytysaika on mahdollisimman lyhyt.

Henkilötietojen luovuttaminen tietovarannosta edellyttää esitetyn 9 §:n mukaan pääasiassa rekisteröidyn suostumusta, mitä pidän rekisteröityjen oikeuksien ja vapauksien kannalta perusteltuna suojatoimena, koska henkilö on ottanut palvelun vapaaehtoisesti käyttöönsä. Samalla

esitetään, että henkilötietojen luovuttamista julkisuuslain tai muun lain perusteella rajoitetaan. Poikkeuksena tästä on henkilötietojen luovuttaminen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia, tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia ja tilastollisia tarkoituksia varten, jolloin edellytetään tietosuoja-asetuksen 89 artiklan mukaisia suojatoimia.

Allekirjoitus

Anu Talus
Tietosuojavaltuutettu

Anne Tamminen-Dahlman
Ylitarkastaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimiston kirjaamosta.

Yhteystiedot

Tietosuojavaltuutetun toimisto
Sähköposti: tietosuoja@om.fi
Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki
Puhelinvaihe: 029 566 6700
Verkkosivut: tietosuoja.fi

